

## ਅਭਿਆਸ 2.6

### 1. ਪਤਾ ਕਰੋ:

(i)  $0.2 \times 6$

(ii)  $8 \times 4.6$

(iii)  $2.71 \times 5$

(iv)  $20.1 \times 4$

(v)  $0.05 \times 7$

(vi)  $211.02 \times 4$

(vii)  $2 \times 0.86$

2. ਇੱਕ ਆਇਤ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦੀ ਲੰਬਾਈ 5.7 ਸਮ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ 3 ਸਮ ਹੈ।

### 3. ਪਤਾ ਕਰੋ:

(i)  $1.3 \times 10$

(ii)  $36.8 \times 10$

(iii)  $153.7 \times 10$

(iv)  $168.07 \times 10$

(v)  $31.1 \times 100$

(vi)  $156.1 \times 100$

(vii)  $3.62 \times 100$

(viii)  $43.07 \times 100$

(ix)  $0.5 \times 10$

(x)  $0.08 \times 10$

(xi)  $0.9 \times 100$

(xii)  $0.03 \times 1000$

4. ਇੱਕ ਦੋ ਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਇੱਕ ਲਿਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਵਿੱਚ 55.3 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। 10 ਲਿਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ ?



### 5. ਪਤਾ ਕਰੋ:

(i)  $2.5 \times 0.3$

(ii)  $0.1 \times 51.7$

(iii)  $0.2 \times 316.8$

(iv)  $1.3 \times 3.1$

(v)  $0.5 \times 0.05$

(vi)  $11.2 \times 0.15$

(vii)  $1.07 \times 0.02$

(viii)  $10.05 \times 1.05$

(ix)  $101.01 \times 0.01$

(x)  $100.01 \times 1.1$

7th

Ex. 2.6

(i) यह करें:-

$$(I) 0.2 \times 6 = \frac{2}{10} \times 6 = \frac{2 \times 6}{10} = \frac{12}{10} = 1.2$$

\* संख्या 2 को 10 से गुणा करें

\* डिमल संख्या 10 से गुणा करें

$$(II) 8 \times 4.6 = 8 \times \frac{46}{10} = \frac{8 \times 46}{10} = \frac{368}{10} = 36.8$$

\* यहाँ 46 को 10 से गुणा करें, 8 को भी 10 से गुणा करें और फिर 368 को 10 से भाग दें।

$$(III) 2.71 \times 5 = \frac{271}{100} \times 5 = \frac{271 \times 5}{100} = \frac{1355}{100} = 13.55$$

\* संख्या 271 को 5 से गुणा करें और फिर 1355 को 100 से भाग दें।

$$(IV) 20.1 \times 4 = \frac{201}{10} \times 4 = \frac{201 \times 4}{10} = \frac{804}{10} = 80.4$$

$$(V) 0.05 \times 7 = \frac{005}{100} \times 7 = \frac{5}{100} \times 7$$

$$= \frac{5 \times 7}{100} = \frac{35}{100} = 0.35$$

$$(VI) 211.02 \times 4 = \frac{21102}{100} \times 4 = \frac{21102 \times 4}{100}$$

$$= \frac{84408}{100} = 844.08$$

$$(VII) 2 \times 0.86 = 2 \times \frac{86}{100} = 2 \times \frac{86}{100}$$

$$= \frac{2 \times 86}{100} = \frac{172}{100} = 1.72$$

$$\# \text{ मम} \times \text{मम} = \text{मम}^2 \quad (\text{दूग मम})$$

Date. |

Page. |

v. Imp-

(2) Ans: रेखाटी = 5.7 मम  
रेखाटी = 3 मम

$$\text{माहिउ र मंडरुडर} = \text{रे.} \times \text{रे.} = 5.7 \text{ मम} \times 3 \text{ मम}$$

$$= \frac{57}{10} \text{ मम} \times 3 \text{ मम} = \frac{57 \times 3}{10} \text{ मम}^2$$

$$= \frac{171}{10} = 17.1 \text{ मम}^2 \quad \text{Ans.}$$

(3) यडि के:-

(I)  $1.3 \times 10 = \frac{13}{10} \times 10 = 13$

(II)  $36.8 \times 10 = \frac{368}{10} \times 10 = 368$

(III)  $153.7 \times 10 = \frac{1537}{10} \times 10 = 1537$

(IV)  $168.07 \times 10 = \frac{16807}{100} \times 10 = 1680.7$

(V)  $31.1 \times 100 = \frac{311}{10} \times 100 = 311 \times 10 = 3110 \quad \text{Ans.}$

(VI)  $156.1 \times 100 = \frac{1561}{10} \times 100 = 1561 \times 10 = 15610$

रिउ मडर मुं के:-

(VII)  $3.62 \times 100$

(VIII)  $43.07 \times 100$

(IX)  $0.5 \times 10$

(X)  $0.08 \times 10$

(XI)  $0.9 \times 100$

(XII)  $0.03 \times 1000$

$$\text{XII} \quad 0.03 \times 1000 = \frac{3}{100} \times 1000 = 3 \times 10$$

$$= 30 \text{ mm.}$$

ਨੋਟ :- ਕ. (3) ਦੇ ਮੁਦਰਾ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਵਿਸਤਰ੍ਹੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ  
ਮੰਨ ਲਵੋ।

$$\text{(3) I} \quad 1.3 \times 10 = 13.0 = 13$$

- ਨੋਟ :-
- ① ਦਸਮਰਦ ਢਾਲਣ ਜਿਹੇ ਮਾਪ ਤੇ, ਗੁਣਾ ਕਰੋ ਉਹਨਾਂ ਵਾਲੀ ਸੀਖਿਆ  
ਇਹ ਦਸਮਰਦ ਮੰਨੇ ਜਾਣੇ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਪੇ ਜਾਣਗੇ।  
ਜੇਕਰ ਦਸਮਰਦ ਢਾਲਣ ਮਾਪਿੰ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਦਸਮਰਦ  
ਕਿਉਂ ਦੀ ਸਿਖਾਇਆ/ਤਬਦੀਲੀ ਕਰੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿ  
ਨਾ ਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਜੀਠੇ ਰਹਾ ਕੇ (ਕਰੋ) ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ।
  - ② ਇਹ ਵਿਧੀ 10, 100, 1000 ਮਾਪਿ ਗੁਣਾ ਜਾਂ ਵੰਡੇ  
ਮਾਪਾਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹੋ।

$$\text{I} \quad 36.8 \times 10 = 368.0 = 368$$

ਦਸਮਰਦ ਢਾਲਣ ਮਾਪਿੰ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂਦੇ ਮਾਪੇ/ਮਾਪੀਤੋਂ 1 ਮਾਪਨ ਛੱਡ ਕੇ ਦਸਮਰਦ  
ਸੰਭਾਲੋ।

$$\text{II} \quad 153.7 \times 10 = 1537.0 = 15370$$

$$\text{IV} \quad 168.07 \times 10 = 16807.0 = 16807$$

$$\text{V} \quad 31.1 \times 100 = 3110.0 = 3110$$

ਦਸਮਰਦ ਢਾਲਣ ਮਾਪਿੰ ਹੈ।

ਜਾਂਦੇ ਮਾਪੇ/ਮਾਪੀਤੋਂ 1 ਮਾਪਨ ਛੱਡ ਕੇ ਦਸਮਰਦ ਸੰਭਾਲੋ।

$$\text{VI} \quad 156.1 \times 100 = 15610.0 = 15610$$

ਵਿਸਤਰ੍ਹੇ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮੁਦਰਾ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ।

$$\textcircled{\text{XI}} \quad 0.03 \times 1000 = 003 \times 1000 \\ = 003000 = 0030 = 30$$

④ Ans. = ਇੱਕ ਸਿਰਥ ਧੌੜੇ ਦਿੱਤਾ ਦੂਰੀ 3km ਵੀਹੀ = 55.3 km  
 10 ਸਿਰਥ ਇੱਕ ਦੂਰੀ 3km ਰੇਗਾ =  $55.3 \text{ km} \times 10$   
 $= 553.0 \text{ km}$   
 $= 553 \text{ km.}$

⑤ ਪਤਾ ਕਰੋ:-

$$\textcircled{\text{I}} \quad 2.5 \times 0.3 = \frac{25}{10} \times \frac{3}{10} = \frac{25 \times 3}{10 \times 10} \\ = \frac{75}{100} = 0.75$$

$$\textcircled{\text{II}} \quad 0.1 \times 51.7 = \frac{1}{10} \times \frac{517}{10} = \frac{1 \times 517}{10 \times 10} \\ = \frac{517}{100} = 5.17$$

$$\textcircled{\text{III}} \quad 0.2 \times 316.8 = \frac{2}{10} \times \frac{3168}{10} = \frac{2 \times 3168}{10 \times 10} \\ = \frac{6336}{100} = 63.36$$

$$\textcircled{\text{IV}} \quad 1.3 \times 3.1 = \frac{13}{10} \times \frac{31}{10} = \frac{13 \times 31}{10 \times 10}$$

$$= \frac{403}{100} = 4.03$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 31 \\ \hline 13 \\ 390 \\ \hline 403 \end{array}$$

ਜਿਸਨੂੰ ਜੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਮਧਰ ਕਰੋ:-

⑤ VI, VII, VIII, IX, X.